

BALOGH KATALIN DÓRA*

GREAT RESET: A KÉSZPÉNZ ELTÖRLÉSE? HOGYAN VÁLTOZTATHATJA MEG ÉLETÜNKET A DIGITÁLIS JEGYBANKPÉNZ?

1. Bevezetés

A pénz forradalma megállíthatatlanul, a mindennapjainkat befolyásoló módon zajlik. A negyedik ipari forradalom hatására a pénz jelenleg ismert formája átalakulóban van.¹ Néhányan úgy gondolják, hogy a világ egyre inkább egy olyan társadalom felé halad, amelyben a digitális tranzakciók praktikus és költséghatékony természete miatt a papírpénz elavulttá és szükségtelenné válik.²

A téma aktualitását adja, hogy a technológiai fejlődés a pénzügyek terén koncepcionális újdonságot jelent, mivel a korábbi változások inkább a pénz megjelenési formáját érintették, manapság azonban a pénz tartalmi elemeit érintő alternatív megoldásokkal találkozhatunk. Ennek hatására kezdtem el kutatásom, melynek egyik központi kérdése, hogy valóban egy készpénzmentes társadalom felé haladunk, vagy ez csupán egy utópisztikus gondolat.

Kutatásom célja bemutatni a digitális jegybankpénz (továbbiakban: DJBP) koncepcióját, amelyet a jegybankok kiemelt területként kezdtek el kutatni az utóbbi években. Bár folyamatosan fejlődő területről beszélünk, már azonosíthatók a bevezetés motivációi, a vele szemben támasztott elvárások, és az implementáció során felmerülő kihívások. Több jegybank már nemcsak a kutatás, hanem a pilot projektek fázisának is előrehaladott állapotában jár.³

Úgy gondolom, a tanulmány témája rendkívül érdekes, hiszen a társadalom minden tagját univerzálisan érinti. Fontosnak érzem, hogy a kérdést jogi megközelítésből vegyük figyelembe, hiszen a megfelelő jogi szabályozás elengedhetetlen feltétele a hosszú távú fejlesztések sikerességének.

2. A pénz digitalizációjának folyamata

A pénzügyi újítások szoros összhangban állnak a technológiai innovációval, így napjainkban elkerülhetetlen a pénzhasználat rohamos átalakulása.⁴ A DJBP esetén az újdonság elsősorban a technológia, a jegybank passzívainak újfajta, digitális működése, illetve a közvetlen digitális tranzakciók lehetősége.⁵

A pénz digitalizációja már a XX. században megkezdődött, azonban igazán nagyot a világháló 1989-es létrehozásával lépett előre. Tovább gyorsította a folyamatot a kriptovaluták megjelenése. A kriptovaluták legismertebb változata a Bitcoin, amely 2008-ban jelent meg. A Bitcoin egy digitális pénzfajta, mely fölött nem gyakorol felügyeletet monetáris hatóság, továbbá a pénzmozgások nyilvántartása egy nyilvános, decentralizált, blokklánc alapú főkönyvben történik. Ezen tényezők alakították ki annak kereteit, hogy a fizetések lebonyolítása bármikor, helyhez kötöttség és közvetítők igénybevétele nélkül, a végpontok közötti közvetlen és egyenrangú kapcsolat révén történjen meg.⁶ Kezdetben a Bitcoinban sokan a jegybankok decentralizált alternatíváját látták, fizetőeszközként azonban mégsem terjedt el, mivel belső érték, nemzeti kötődés és törvényi privilégium hiányában erős áringadozást mutat.⁷ Az elosztott főkönyvi technológia (továbbiakban: DLT) lehetővé teszi, a központi ellenőrző szerv nélkül is biztonságos, ellenőrzött tranzakciók végrehajtását, ezáltal jelentős változásokat indít be a pénzügyi rendszerben.⁸

A közelmúltban a koronavírus-járvány miatt elrendelt kijárási korlátozások a fizetési szokások erőteljes változását okozták. A pandémia hatására a személyi kapcsolatot igénylő fizetési módok, például a készpénzes fizetések forgalmában jelentős visszaesés következett be, míg az online, kártyás fizetések száma kiugró növekedést mutatott.

Egy jól működő pénzügyi rendszer számára az egyik legfontosabb tényező a társadalom pénzbe vetett bizalmának megléte, amelyet a modern pénzrendszerekben az ár és a pénzügyi stabilitás megőrzésével a jegybank tart fent.⁹ Manapság az endogén pénzelmélet egyre népszerűbbé válik, amely szerint a pénzteremtést elsősorban nem a jegybank végzi, hanem az a kereskedelmi bankok hitelnyújtásával valósul meg. A pénz technológiai forradalma a pénzügyi rendszerben a FinTech cégek térhódításával kezdődött, amelyek a technológia és a pénzügyek hatékony összekapcsolásával, innovatív alternatívát nyújtanak a hagyományos, kereskedelmi bankokkal szemben. A FinTech kifejezés azon új technológiák elnevezése, amelyek a pénzügyi szolgáltatások és az informatikai fejlesztések kapcsolata révén új e-szolgáltatásokként jelennek meg a piacon, vagy továbbfejlesztik a meglévő pénzügyi szolgáltatásokat informatikai eszközök segítségével. Még komolyabb fenyegetést jelentenek azonban a globális jelentőségű BigTech cégek, amelyek már a jegybankokat is erőteljes gondolkodásra, innovációra készítenek, hogy pénzkibocsátási monopóliumukat megtartsák.¹⁰ Ahhoz, hogy a jegybankok a jövőben is elláthassák fő feladataikat, alkalmazkodniuk kell a megváltozott környezethez, ennek egyik legkézenfekvőbb módja a DJBP kibocsátása.¹¹

Kijelenthető, hogy a 2010-es évek végére a digitális pénzügyi szolgáltatások olyan mértékben alakították át a pénzügyi közvetítőrendszert, hogy minden szereplő, így a központi bankok számára is egyértelművé vált, hogy a digitális folyamatok térnyerése, transzformációs hatása megállíthatatlan.¹²

3. A DJBP mint fizetőeszköz

A DJBP a Bank for International Settlements (továbbiakban: BIS) definíciója szerint, egy olyan hivatalos, jegybank által kibocsátott végső fizetőeszköz elektronikus formában, amely univerzálisan elérhető a lakosság és vállalatok számára, kamatozhat és készpénzhez hasonló bilaterális elszámolások lebonyolítására alkalmas.¹³ Más megfogalmazásban a DJBP olyan digitális fizetőeszköz, amely a központi bank közvetlen kötelezettsége.¹⁴

3.1. A megvalósítás kihívásai

Fennáll a DJBP ökoszisztéma töredezettségének veszélye, hiszen több központi bank párhuzamosan fejleszti a saját digitális valutáját eltérő technológia és protokollok alapján. Ez a fajta töredezettség megnehezíti az egyes nemzeti DJBP-k használatát a határokon átnyúló fizetések során, ezért a különböző DJBP-k közötti interoperabilitás megteremtése kritikus fontosságú. Azonban emellett a stratégiai autonómia megőrzése is ugyanolyan fontos. Ezen okok miatt a BIS keretében konzultációk zajlanak az egyes nemzeti projektek és összekapcsolhatóságuk lehetőségének megvalósításáról.¹⁵

Egyik legnagyobb kihívás a DJBP bevezetésével kapcsolatban, hogy a digitális szolgáltatások széles körű használata kiszolgáltatottabbá teszi a rendszert a kibertámadásokkal szemben. Becslések

* Jogász (végzés éve 2025, PPKÉ JÁK). A 37. OTDK-n a tanulmány III. helyezett ért el a pénzügyi jogi tagozatban.

szerint a kiberkockázat 2013 és 2020 közötti időszakban megháromszorozódott. A fejlett országok gazdaságaiban az egyik legveszélyeztetettebb helyzetben a pénzügyi szektor áll, különösképp azért, mert ebben a szektorban valósult meg a legnagyobb mértékben a digitalizáció.¹⁶ Jogi szabályozottság terén az Európai Unió kedvező helyzetben van, hiszen 2023-ban egyaránt hatályba lépett a magas szintű kiberbiztonság érdekében szükséges intézkedésekről szóló NIS 2 irányelv¹⁷ és a pénzügyi szektor digitális működési rugalmasságáról szóló DORA rendelet is.¹⁸

A lakosság által is használt DJBP-nek offline fizetési funkcióval kell rendelkeznie, hogy lehetővé tegye a tranzakciókat akár olyan környezetben is, ahol különböző okok miatt nem elérhető az internet. Az offline rendszerben, hasonlóan a készpénzes fizetésekhez, az elszámolás valós időben történik, a tokenek csak a kártyák és a mobiltelefonok között mozognak és nincs szükség háttérszámlálási rendszerre sem.¹⁹

Mivel a digitális jelek még megfelelő titkosítás esetén is nyomon követhetőek, ezért személyes magatartási profil készítését teszik lehetővé az egyén fizetési szokásainak rögzítésével kapcsolatban. Így különösen fontos, hogy milyen adatvédelmi biztosítékok kerülnek be a DJBP szabályozásának rendszerébe. Ezen kétségeket tükrözi a digitális euróval kapcsolatosan az Európai Központi Bank (továbbiakban: EKB) által kezdeményezett nyilvános konzultáció is, hiszen a válaszadók számára a személyes adatok védelme volt a legfontosabb kérdés (43 százalék).²⁰

További kétség, hogy sok bűnöző próbálja igénybe venni ezen platformokat a törvénytelen úton szerzett jövedelmeinek kifizetésére, illetve terrorcselekmények finanszírozására. Nehéz azonban olyan technológiai megoldást alkalmazni, amely képes egyfelől szavatolni a személyes adatok bizalmas kezelését, másfelől lehetővé teszi a törvénytársakkal összefüggő tranzakciók nyomon követését, illetve a bűnözők azonosítását. E kettős követelményeknek megfelelni csak részletesen kidolgozott jogi garanciákkal lehetséges.²¹

A nemzeti valuta mint törvényes fizetőeszköz általában minden országban jogilag rögzített, Magyarországon az Alaptörvény K) cikke által. Mindez azonban nem zárja ki a külföldi valuták, devizák törvényes fizetőeszköz jellegét. Tekintve, hogy a törvényes fizetőeszköz definíciója olyan időszakban született, amelyben a digitális pénz gondolata nem létezett, ezért meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a DJBP kibocsátása esetlegesen bankjegykibocsátásnak minősülhet-e. Továbbá a hatályos jogszabályok alapján besorolható-e törvényes fizetőeszköznek. Az általános meghatározás szerint a DJBP elektronikus jelsorozatból áll, amely bárki számára hozzáférhető követelést testesít meg a kibocsátó központi bank felé. Ebből a szempontból tehát nincs elvi akadálya, hogy a DJBP törvényes fizetőeszköznek minősüljön. Azonban fontos mérlegelni, hogy a központi bank a mandátuma alapján használhatja-e az általa kibocsátott DJBP-t mint a monetáris politika eszköze. A jegybanktörvények általában nem engedélyezik a közvetlen jegybanki számlák nyitását magánszemélyek vagy vállalkozások számára. Egy kétszintű bankrendszerben ezért a központi bank a magánszektor közvetítésével tud számlákat vagy digitális pénztárcákat kínálni a lakosság és a vállalkozások számára, ezáltal megkönnyítve a DJBP-állományok és -kifizetések kezelését. A lehetséges közvetítők közé tartoznak a kereskedelmi bankok és a nem banki pénzügyi intézmények is. A DJBP kibocsátásához olyan jogi keretnek van szükség, amely egyértelműen felhatalmazza a központi bankokat erre a tevékenységre.²²

A fent említett folyamatok hatására, a jegybankok monetáris szuverenitásuk megőrzése érdekében fejlesztéseket indítottak, mely során meghatározták igényüket, miszerint léteznie kell egy, a meglévő digitális csatornákat helyettesítő fizetési rendszernek.²³

3.2. A DJBP bevezetésének legfőbb motivációi

Az egyre inkább digitalizált világban, a fogyasztók is a digitális csatornák felé fordulnak, különösen igaz ez a fiatalabb generációkra. Az online elérhető szolgáltatások köre folyamatosan bővül, ez pedig egyes országokban a készpénz használatának visszaszorulásához

vezet. Bár az azonnali átutalás vagy kártyás vásárlás, illetve az érintésmentes mobilfizetés helyettesítő funkcióval rendelkezik a készpénzhasználathoz képest, ugyanakkor ezzel párhuzamosan számos ország lakosságának a készpénz iránti igénye látszólag töretlen.²⁴

A legfontosabb cél a monetáris szuverenitás fenntartása és erősítése. A digitális fizetési megoldások rendkívül dinamikusan terjednek világszerte, akár elektronikus pénztárcák, akár kártyás fizetések formájában. Ugyanakkor a kiépülő új ökoszisztémák egyben fenyegetést jelentenek a nemzeti jegybankok monetáris szuverenitására.²⁵ A monetáris szuverenitás alatt a pénznem kijelölésén túl a szabad kamat- és árfolyam-politikát, valamint a hazai devizában történő korlátlan pénzteremtést értjük.²⁶ Ezt a fogalmat kissé tágítani is kell, hogy az állami képességet jelentse, hogy a monetáris irányítási eszközeivel elérhesse gazdaságpolitikai céljait.²⁷ Erre a szempontra hívta fel a figyelmet a Facebook által bevezetni kívánt Libra (később átnevezték, azóta Diem). 2019-ben bejelentették egy egész világra kiterjedő Facebook ügyfélkörre alapozott, gyors, olcsó, bárki számára hozzáférhető, a határon átnyúló fizetések során is alkalmazható fizetési megoldás fejlesztését. A javaslatot azonban erős szabályozói ellenszenv kísérte, mivel a döntéshozók úgy ítélték, hogy a Diem által létrehozott kettős pénzrendszer az érintett országok esetében korlátozná egyrészt a monetáris szuverenitást, másrészt bevezetése jelentős pénzügyi stabilitási kockázatokat okozhatott volna.²⁸ Végül a bevezetésére nem került sor.

A következő fontos cél a pénzügyi bevonódás. Világszinten a banki szolgáltatások által el nem ért lakosság száma 1,5 milliárd fő. A DJBP alkalmas eszköz lehet azon társadalmi rétegek elérésében, akiket a hagyományos pénzügyi közvetítők nem tudtak bevonni a pénzügyi rendszerbe.²⁹

A DJBP által megvalósuló innováció új eszközt képezhet a jegybank monetáris politikai eszköztárában. A DJBP segítségével a jegybank közvetlenül tudna hatni a betéti kamatszintre, illetve szükség esetén a pénz forgási sebessége is változtatható lenne. A jegybank DJBP formában akár hitelt is nyújthat a reálgazdaság számára. A közvetlen jegybanki hitelezés erősítheti a monetáris transzmissziót, mivel így a jegybank a gazdasági szereplők által érzékelt hitelkamatokra közvetlenül is hatást tudna gyakorolni. Ebben a rendszerben akkor is fennmaradhat a monetáris transzmisszió, ha a hitelpiacok működésében zavar lép fel. Emellett, a jegybank a hitelezési tevékenységével mérsékelheti a hagyományos pénzügyi szereplők működéséből fakadó gazdasági károkat is. Ugyanakkor a közvetlen jegybanki hitelezéssel kapcsolatban a legfőbb kritika, hogy ezzel a szerepvállalással a jegybank maga lépne a kereskedelmi bankrendszer helyébe, amely már megfelelő infrastruktúrával és kockázatvállalási gyakorlattal rendelkezik az esetleges problémák, kihívások megoldására.³⁰

Egy további motiváció, hogy a nagy külföldi szolgáltatók, mint például a Visa, Mastercard és Alipay, a nemzeti fizetési piacokon ne tudjon még befolyásosabb szerepet betölteni. A BigTech cégek egyre gyorsabb és szélesebb körű terjeszkedése és összefonódása a pénzügyi szolgáltatásokkal a rendszerkockázat új csatornáit teremti meg. Az ilyen partneri kapcsolatokban ugyan a BigTech cégek még nem folytatnak pénzügyi tevékenységet, azonban már nem csak technológiai szolgáltatóként jelennek meg. Ráadásul olyan tendenciák figyelhetőek meg, amelyek azt vetítik előre, hogy a jövőben pénzügyi szolgáltatásokat nyújtanának, hiszen egyaránt rendelkeznek az ehhez szükséges ügyfélkörrel és tőkeerővel. Ezen veszély ellen csak megfelelő prudenciális szabályok kialakításával, szigorú versenyfelügyeleti, valamint fogyasztóvédelmi szabályok érvényesítésével, továbbá megfelelő adatvédelmi szabályok érvényesítésével lehet védekezni. Ezen folyamatot tökéletesen szemlélteti a Financial Stability Board 2022-ben közzétett figyelmeztetése, mely szerint a kriptopiacok rövidesen elérik azt a pontot, amelytől már veszélyt jelentenek a globális pénzügyi stabilitásra.³¹

A határon átnyúló tranzakciók régóta felismert problémái, hogy lassúak, költségesek, alacsony transzparencia jellemzi és szükségtelenül bonyolult folyamatok. Továbbá a nemzetközi elszámolások piacát is jellemzi az erős koncentráció és az új belépőket hátráltató

magas belépési küszöb, így verseny hiányában az innováció sincs kellőképpen ösztönözve. Ezért egyre több jegybank kezdte el vizsgálni a DJBP alkalmazásának lehetőségeit a határon átnyúló tranzakciók alternatív megoldásaként.³²

3.3. Elvárások a DJBP keretrendszerrel szemben

A G7 országok 2021 októberében közös nyilatkozatban fogalmazták meg a központi banki pénzekkel szemben elvárt követelményeiket. Ez alapján a bevezetett DJBP-nek meg kell felelnie az átláthatóság, az érvényes jogrend és a hatékony gazdaságirányítás feltételrendszerének. Támogatnia kell a jegybankokat monetáris politikájukban, valamint a pénzügyi stabilitás megőrzésére irányuló kötelezettségeik teljesítésében. A DJBP bevezetésének szigorú adatvédelmi normák egyidejű alkalmazásával kell megvalósulnia, továbbá ellenállónak kell lennie a kibertámadásokkal szemben. A Nemzetközi Valutaalap Végrehajtó Bizottságának állásfoglalása szerint, az új digitális pénzfórmák nem akadályozhatják a nemzetközi pénzügyi rendszer integritását.³³

Néhány általános funkció meghatározható a DJBP kialakítása kapcsán, melyek elősegítik, hogy az implementáció hosszabb távon is fenntartható és sikeres legyen. Ezek mellett fontos kiemelni, hogy a DJBP mint fizetőeszköz kiegészítő jellegű legyen, legalábbis rövid távon mindenképp párhuzamosan kell működnie a hagyományos bankjegyek mellett. Végül pedig támogatnia kell a pénzügyi és gazdasági hatékonyságot, valamint ösztönöznie kell az innovációt.³⁴ A DJBP működési kereteinek kialakítása során a döntéshozók számos kihívással és kötöttséggel szembesülnek. Alapvetően hét fontosabb, egymásra épülő döntési lépcsőfok azonosítható, amelyeket elkerülhetetlenül mérlegelni kell a kialakítással összefüggésben. Az első három esetben még viszonylag nagy a kialakítási szabadság az egyes dimenziók vonatkozásában, ezt követően azonban a döntések már részben determináltak.³⁵ A továbbiakban az egyes lépcsőfokokat elemzem.

Alulról felfelé haladva, az első lépésben rögzíteni kell a DJBP bevezetésének alapvető célját, motivációját.³⁶ A következő mozzanat a hozzáférhetőség meghatározása, azaz, hogy mely gazdasági és társadalmi szereplőknek lesz közvetlen hozzáférésük a kialakítani kívánt DJBP-hez. Ezen a ponton válik fontossá a választás a „wholesale” és „retail” típus között. Ezt követi a monetáris politikai jelleg meghatározása, tehát annak rögzítése, hogy a monetáris politika szempontjából ehhez, semleges, esetleg rugalmasan alakítható eszköz lesz-e a DJBP. Továbbá annak meghatározása, hogy milyen korlátozások kapcsolódnak hozzá, itt például összeglimitre vagy tranzakciólimitre gondolhatunk. A negyedik lépés a DJBP konkrét formájának meghatározása, vagyis, hogy milyen pénzfórmának feleltethető meg (készpénz, számlapénz) és milyen funkciókkal rendelkezik. Ebben a kérdéskörben kiemelkedően releváns, hogy a DJBP token alapú vagy számla alapú. Ezt követi a működési keretek rögzítése, azaz, hogy mely közvetítők igénybevétele szükséges a működtetéshez, és ennek kapcsán milyen funkciókat fog ellátni a jegybank. A hatodik lépés az anonimitás kezelésének rögzítése. Felhasználói szempontból talán annak eldöntése a legfontosabb, hogy lehetséges-e anonim tranzakciók végrehajtása, és ha igen, akkor milyen korlátozások mentén valósulhat meg. Az utolsó, hetedik lépés az al-

kalmazott technológia meghatározása, vagyis, hogy a hagyományos kereskedelmi banki infrastruktúrán belül a rendszer működése megoldható, vagy esetleg egyéb, akár „blockchain” alapú rendszer kerülne kialakításra.³⁷

4. Konklúzió

Alapvetően a jegybankoknak a DJBP-kutatás és -fejlesztés kapcsán nem célja, hogy a DJBP bevezetése leváltsa a jelenlegi pénzügyi infrastruktúrát, inkább alternatív, kiegészítő szereppel ruháznák fel az új fizetőeszközt, amely segíti a pénzügyi rendszer innovációját. Továbbra is a felhasználók szabad döntésén alapulna, hogy a pénz milyen formáját használják, csak a választási lehetőségek bővülnének a DJBP-vel. A jegybankoknak tehát nem célja a készpénz kivezetése, a fizetési szabadság korlátozása vagy a pénzköltés szabályozása.³⁸ Legalábbis a rövid távú céljaik között ez a szempont biztosan nem szerepel, hiszen a készpénz megszüntetése és a DJBP-re való teljes átállás egyelőre még alaptalan gondolatnak tűnik a hazai és európai statisztikák alapján.³⁹ Ettől függetlenül érzékelhető, hogy a kibocsátók hosszú távú célja mégis ilyen irányú, és ebben kétséget kizáróan érnek is el részeredményeket.⁴⁰

Összegezve, a DJBP egy további módját jelentené a pénzkibocsátásnak, nem pedig egy teljesen új fizetőeszköz bevezetését.⁴¹ Azonban fontosnak tartom leszögezni, hogy a DJBP bevezetése globális szinten növelheti a kockázatát, hogy a hazai döntéshozók elveszíthetik a kontrollt a monetáris politika felett.⁴² A magán kriptopénzek megjelenése következtében a pénz eddig ismert funkciói elválhatnak egymástól, illetve ezzel párhuzamosan új funkciók kialakulása várható. Ilyen új funkció lesz például a kriptopénzek platformjaihoz való csatlakozás, mely révén egy olyan új ökoszisztéma alakulhat ki, amelyben a hagyományos kereskedelmi bankok szerepe erősen meggyengülhetne. Példának felhozható az a jelenség, hogy az Egyesült Államokban élő kínaiak sokszor inkább az Alipayt használják a fizetések során, mintsem az adott földrajzi lokációban hivatalos fizetőeszközt.⁴³ Ezt a tendenciát próbálja visszaszorítani a jegybankok DJBP-törekvése, azonban jelenleg még nem lehet teljes bizonyossággal kijelenteni, hogy bevezetésük tényleg ilyen pozitív hatásokat vált majd ki a pénzügyi rendszerben, és visszafoglalja a jegybankok központi szerepét.

Magyarország szempontjából érdemes felvetni azt a kérdést, hogy a DJBP bevezetése vagy az euró bevezetésének elsődleges megvalósítása célszerűbb. Ennek során fontosnak tartom figyelembe venni, hogy az EKB tervezete alapján a digitális euró 2025 végéig végleges formában, bevezetésre alkalmas állapotba kerül.

Végül fontosnak gondolom megemlíteni, hogy a sikeres bevezetéséhez szükség lenne a közvélemény pozitív irányú befolyásolására, ugyanis társadalmi szinten többen gondolnak a DJBP-re a személyi szabadságot elvonó állami megfigyelés eszközére, mintsem a pénzügyi rendszert megreformáló, alternatív fizetőeszközre. Ennek érdekében közvélemény-kutatással és több ezt a témát vitató konzultációval, kampányokkal közvetlenül be kellene vonni a társadalmat a fejlesztés folyamatába, hiszen minél teljesebb körű a tájékoztatás az innovatív megoldásokkal kapcsolatban, annál egyszerűbb elosztani az összeesküvés elméleteken alapuló kétségeket.

Jegyzetek

1 FÁYKISS Péter – HORVÁTH Balázs István – HORVÁTH Gábor – KISS-MIHÁLY Norbert – NYIKES Ádám – SZOMBATI Anikó: A pénz átalakulása a digitális korban, *Pénzügyi Szemle*, 17. évfolyam, 4–6. szám, 2021. 67.
2 WYCLIFFE, Obwori Alwago: A renminbi globális fizetőeszközzé válik? A digitális jüan globalizációja. *Pénzügyi Szemle*, 2022/4. 556.
3 FÁYKISS–HORVÁTH–HORVÁTH–KISS–MIHÁLY–NYIKES–SZOMBATI i. m. 68.
4 International Economy: Is the World's Reserve Currency in Trouble? A Symposium of Views. The International Economy, Winter, 2020.

5 BOROS–HORVÁTH i. m. 507.

6 TERTÁK Elemér – KOVÁCS Levente: A digitális jegybankpénz kibocsátásának indítékai, bevezetésének kihívásai. *Pénzügyi Szemle*, 2022/4. 492.

7 Terták–Kovács i. m. 492.

8 FÁYKISS–HORVÁTH–HORVÁTH–KISS–NYIKES–SZOMBATI i. m. 71.

9 Uo. 69.

10 Uo.

11 TERTÁK–KOVÁCS i. m. 492.

12 MÜLLER János–KERÉNYI Ádám: A digitális jegybank-

pénz térhódítása. *Hitelintézet* i. Szemle, 21. évfolyam, 3. szám, 2022. szeptember, 124.

13 Bank for International Settlements: Central bank digital currencies. 12. March 2018.

14 MEZEI Kitti: *A digitális jegybankpénz általános és jogi szabályozási kihívásai*. Budapest, 2021. 6.

15 TERTÁK–KOVÁCS i. m. 498.

16 Uo. 499.

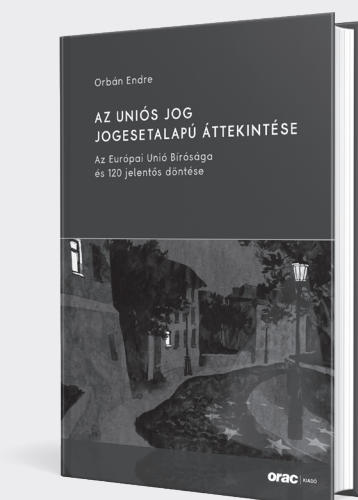
17 EUR-Lex – 02022L2555-20221227 – EN – EUR-Lex (europa.eu) [2025.10.25.]

18 EUR-Lex – Regulation – 2022/2554 – EN – DORA – EUR-Lex [2025.10.25.]

- 19 TERTÁK–KOVÁCS i. m. 499.
 20 Uo. 500.
 21 Uo.
 22 Uo.
 23 HORVÁTH Balázs István – HORVÁTH Gábor: Globális készpénz-alternatívák és hatásuk a monetáris politikai implementációra. In: Banai Ádám – Nagy Benjámín: *Egy új kor hajnalán. Pénz a XXI. században*. Az MNB tanulmánykötete a digitális jegybankpénzről. Budapest, Magyar Nemzeti Bank, 2021.
 24 FÁYKISS–NYIKES–SZOMBATI i. m. 35–36.
 25 Uo. 34.
 26 HORVÁTH i. m. 542.
 27 Uo. 539.
 28 Financial Times: Facebook Libra: the inside story of how the company's cryptocurrency dream died [2025.10.25.]
 29 ASLÍ DEMIRGUC-KUNT – Leora KLAPPER – Dorothe SINGER – Saniya ANSAR: *The Global Findex Database: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19*. Washington, D.C., World Bank Group, 2021
 30 FÁYKISS–HORVÁTH–HORVÁTH–KISS-MIHÁLY–NYIKES–SZOMBATI i. m. 74.
 31 TERTÁK–KOVÁCS i. m. 494–497.
 32 FÁYKISS–NYIKES–SZOMBATI i. m. 37.
 33 MÜLLER–KERÉNYI i. m. 132.
 34 FÁYKISS–HORVÁTH–HORVÁTH–KISS-MIHÁLY–NYIKES–SZOMBATI i. m. 76.
 35 Uo. 77.
 36 FÁYKISS–NYIKES–SZOMBATI i. m. 35.
 37 FÁYKISS–HORVÁTH–HORVÁTH–KISS-MIHÁLY–NYIKES–SZOMBATI i. m. 77–78.
 38 FÁYKISS–NYIKES–SZOMBATI i. m. 37.
 39 KIRÁLY i. m. 39.
 40 FÁYKISS–HORVÁTH–HORVÁTH–KISS-MIHÁLY–NYIKES–SZOMBATI i. m. 68.
 41 KIRÁLY i. m. 44.
 42 ARADI Csaba: Digitális jegybankpénz bevezetésének monetáris politikai kockázatai. In: Bujtár Zsolt: *Kripto eszközök világa a jog és gazdaság szemszögéből*. Konferenciakötet, Pécs, 2021. p. 182.
 43 ARADI i. m. 184.

AZ UNIÓS JOG JOGESETALAPÚ ÁTTEKINTÉSE

Az Európai Unió Bírósága és 120 jelentős döntése

SZERZŐ:

Orbán Endre

NYELVI LEKTOR:

Villányi József

SZAKMAI LEKTOR:

Gombos Katalin

ÁRA: 10 000 Ft

A kézikönyv az Európai Unió jogát az Európai Unió Bírósága felől közelíti meg és magyarázza, ezzel rámutatva az uniós esetjog koherenciájára és dogmatikai egységességére. A könyv az Európai Unió Bírósága fejlődéstörténetét áttekintő bevezető tanulmányt követően négy nagyobb fejezeten keresztül tárgyalja az uniós jog legfontosabb területeit. Az első rész a bíróság által alkalmazott értelmezési módszereket, valamint azokat az eljárásokat mutatja be, amelyekben az egyes uniós jogi fogalmak értelmezése megvalósul. A második rész vizsgálja az uniós közjog legfontosabb területeit, a harmadik egység a 2023-ban harmincéves évfordulóját ünneplő belső piacot, a negyedik pedig az uniós jog versenyjogi területeit villantja fel. A zárótanulmány az Európai Unió Bíróságának legfelső bírósági és alkotmánybírósági jellemzőit vizsgálja, kitérve az uniós jogrend alkotmányjogiasodását tükröző bírósági gyakorlat legújabb irányaira.

A könyv értő módon kalauzolja el az olvasót az uniós jogértelmezés minden sajátos kérdésében: a legfontosabb uniós jogi szakkifejezések magyarázatát nyújtja az azokra irányadó egy-egy jogeset bemutatásával. Az európai jog ilyen módszerű, esetjogalapú bemutatásának számos előnye van, különösen az oktatásban és a jogalkalmazásban használható jól. A bírósági döntések tematikus feldolgozásával érthetővé válik, hogyan kell az uniós szabályokat az egyedi helyzetekben értelmezni és alkalmazni, az esetek vizsgálata pedig segít megérteni a jogszabályok mögötti logikát és célokat, lehetőséget adva az uniós jog fejlődési irányainak bemutatására is. A módszer közelebb viszi az olvasót az uniós és a nemzeti jog összefüggéseinek megértéséhez, valamint hozzájárul a kritikai gondolkodás fejlesztéséhez is, arra ösztönözve mindenkit, hogy kritikusan értékelje mind a döntések, mind az értelmezett jogi szabályok célját és hatását.